T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 10.11.2026
Sayı : 2038

10/5035

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir'in Aliağa ilçesinde faaliyet gösteren HABAŞ Demir Çelik Fabrikası'nda 9 Kasım 2026 tarihinde meydana gelen, 17 işçinin yaşamını yitirmesine ve 12 işçinin yaralanmasına yol açan patlama ve yangının bütün yönleriyle araştırılması; işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yeniden etkin şekilde ele alınması, önceki yıllarda yaşanan iş kazalarının işveren ve alt işveren uygulamalarının ve kamu denetimlerinin yeterliliğinin incelenmesi; işçiler ile ailelerinin haklarının korunması ve benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın TÜRELİ
İzmir Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

9 Kasım 2026 tarihinde İzmir'in Aliağa ilçesi Bozköy Mahallesi'nde bulunan HABAŞ Demir Çelik Fabrikası'nda meydana gelen patlama ve yangın, çalışanların yaşam hakkı ile iş sağlığı ve güvenliğinin korunmasına ilişkin ağır bir tablo ortaya çıkarmıştır. Sağlık Bakanının açıklamasını aktaran haberlerde can kaybının 17'ye yükseldiği bildirilmiştir. Çok sayıda işçinin de yaralandığı bu olayın nedenlerinin, önlenebilirliğinin ve sorumluluk alanlarının bütün açıklığıyla ortaya çıkarılması gerekmektedir.

İzmir Valisinin Anadolu Ajansına yansıyan açıklamasında, kazan değişimi sırasında tavan vincinin düştüğü ve düşen malzemelerin doğal gaz hattına zarar verdiği belirtilmiştir. İşletme ise elektrik ark ocaklarından birinde planlı bakım yapıldığını açıklamıştır. İlk açıklamalardaki farklılıklar da gözetilerek, olayın kesin oluş biçimi teknik kayıtlar ve uzman incelemeleriyle belirlenmelidir. Mevcut açıklamalar, bakım organizasyonu ile kaldırma ekipmanı ve enerji hatlarının güvenliğinin birlikte araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

Bu olay, tesisin geçmişindeki iş kazalarından bağımsız ele alınamaz. İzmir İl Afet Risk Azaltma Planı'nın endüstriyel kazalar envanterinde, 26 Temmuz 2018 tarihinde HABAŞ Demir Çelik Fabrikası'nda meydana gelen patlamada altı işçinin yaralandığı kayıtlıdır. Ayrıca farklı yıllarda aynı fabrika veya sahaya ilişkin aşağıdaki olaylar kamuoyuna yansımıştır. 8 Mayıs 2019 tarihinde, çelikhanede potanın devrilmesi ve sıvı çeliğin çalışma alanına yayılması sonucunda dördü ağır 11 işçinin yaralandığı, ulusal basın haberlerinde yer almıştır. Ekim 2020'de, fabrikada sac yenileme çalışması sırasında yüksekten düşen bir işçinin yaşamını yitirdiği gene basına yansımıştır. 7 Mayıs 2024 tarihinde, çelik ocağında meydana gelen patlamada biri ağır dört işçinin yaralanmıştır. 28 Eylül 2025'te çelikhane ocağında meydana gelen patlamada biri ağır yedi işçinin yaralandığı aktarılmıştır. 21 Ekim 2026 tarihinde HABAŞ sahasında çalışan bir taşeron işçisinin yüksekten düşme sonucu yaşamını yitirdiği basına yansımıştır.5 Kasım 2026 tarihinde fabrika sahasında bir taşeron işçisinin iş makinesi lastiğinin patlaması sonucunda yaşamını yitirdiği olay günü haberlerinde bildirilmiş; diğer haberlerde aynı olayda bir işçinin de yaralandığı aktarılmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, işverene çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, riskleri değerlendirme, alınan önlemleri izleme ve uygunsuzlukları giderme yükümlülüğü getirmektedir. Dışarıdan hizmet alınması bu sorumluluğu ortadan kaldırmamaktadır. Risk değerlendirmesi, acil durum ve tahliye, işverenler arası koordinasyon ve hayati tehlike hâlinde işin durdurulmasına ilişkin hükümler ile iş ekipmanlarının bakım ve kontrolüne ilişkin düzenlemelerin tesiste nasıl uygulandığı somut kayıtlar üzerinden incelenmelidir.

Araştırma kapsamında öncelikle, olay günündeki bakım ve değişim işinin planı, iş izinleri, görev dağılımı ve yük kaldırma yöntemi incelenmelidir. Tavan vincinin taşıma kapasitesi, bakım ve periyodik kontrol raporları, taşıyıcı sistemleri, daha önceki arıza bildirimleri ve önemli bakım sonrasında yapılan kontroller değerlendirilmelidir. Doğal gaz ve diğer enerji kaynaklarının güvenli biçimde kesilip kesilmediği, yeniden devreye girmeyi önleyen tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığı ve tehlikeli çalışma alanının çalışanlardan ayrılıp ayrılmadığı ortaya çıkarılmalıdır.

Bakım sırasında aynı alanda bulunan çalışanların sayısı ve görevleri, çalışma süreleri, mesleki yeterlilikleri, işe özgü eğitimleri ve kendilerine verilen talimatlar araştırılmalıdır. Asıl işveren ile alt işverenlerin görev ve sorumlulukları, iş güvenliği uzmanlarının tespit ve önerileri, iş sağlığı ve güvenliği kurulu kararları ve çalışan temsilcilerinin bildirimleri incelenmelidir. Çalışanların tehlikeleri baskı altında kalmadan bildirebilmesi ve ciddi tehlike karşısında korunabilmesi için mevcut uygulamaların yeterliliği değerlendirilmelidir.

Tesiste son yıllarda gerçekleştirilen kamu denetimlerinin tarihleri, kapsamı ve sonuçları; tespit edilen eksiklikler için verilen süreler, uygulanan yaptırımlar ve eksikliklerin giderildiğine ilişkin doğrulamalar araştırılmalıdır. Önceki kazaların ardından denetim sıklığının veya kapsamının değiştirilip değiştirilmediği, gerekli durumlarda işin durdurulması mekanizmasının işletilip işletilmediği ve kamu kurumları arasındaki bilgi paylaşımının yeterliliği belirlenmelidir.

Patlama ve yangına karşı hazırlanan acil durum planlarının gerçek çalışma koşullarına uygunluğu, tatbikatlar, kaçış yolları, çalışanların sayımı, ilk yardım ve arama kurtarma olanakları incelenmelidir. AFAD, itfaiye, sağlık birimleri ve işletme arasındaki koordinasyon ile müdahale süreci değerlendirilmelidir. Olayın çevreye etkileri yönünden gerekli ölçüm ve izlemelerin yapılıp yapılmadığı da araştırılmalıdır.

Hayatını kaybeden işçilerin yakınları ile yaralıların tedavi, rehabilitasyon, psikososyal destek, sosyal güvenlik ve tazminat haklarına erişimi güvence altına alınmalıdır. Alt işveren çalışanları dâhil bütün mağdurların kayıtları, iş kazası bildirimleri ve hak sahipliği işlemleri incelenmeli; ailelerin bilgiye erişimi ve sürece katılımı için gerekli düzenlemeler belirlenmelidir.

Olayla ilgili adli soruşturma ve idari incelemelerin başlatıldığı açıklanmıştır. Meclis araştırması, yargı mercilerinin görev alanına ve masumiyet karinesine saygı gösterilerek; çalışma hayatındaki yapısal sorunların, denetim kapasitesinin ve mevzuatın uygulanmasındaki eksikliklerin belirlenmesine odaklanmalıdır. İşçiler ve yakınları, sendikalar, ilgili meslek odaları, bağımsız uzmanlar, işletme temsilcileri ve yetkili kamu kurumlarının bilgisine başvurulmalıdır.

İşçilerin yaşamını korumak, önceki olaylardan sonra alınan önlemlerin etkinliğini ortaya koymak ve yeni can kayıplarını önleyecek somut tedbirleri belirlemek amacıyla, belirtilen hususların bir Meclis araştırması komisyonu tarafından bütün yönleriyle incelenmesi gerekmektedir.